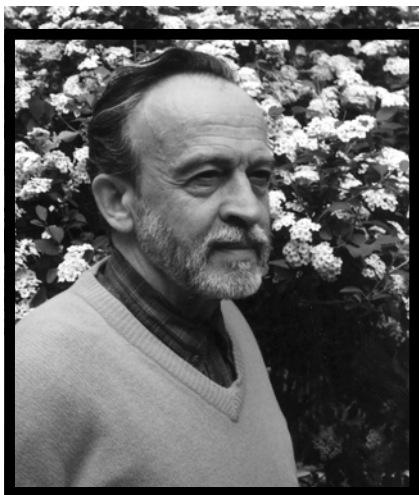

Kiss László Pál festménye

Kiss László Pál

(1923-2007)

Terézvárosban, a Hunyadi téren született. Ez a környék a húszas években megmutatta Pest minden oldalát, úgy a sötét mellékutcák szegényes házeit, mint az Andrassy út fényűző palotáit. A bérházban, egy szerencsés véletlen folytán, felettük egy festő és a tetőtérben a Derkovics házaspár lakott. Furcsa dolog volt, hogy egy három éves gyerek majdnem minden nap műteremlátogason vehetett részt. Mondhatni, hogy a festékszagot az anyatejjel együtt szívta magába. Tíz éves korában nagy változás történt az életében, másik városrészbe költöztek. De később, 1941-ben a sors úgy hozta, hogy a Képzőművészeti Főiskolára kerülvén, újra a Terézvárosban kötött ki, ahol Bernáth Aurél növendéke, később tanársegédje lett. A Főiskolán ismerkedett meg Szinnye Ildikóval, feleségével, akivel 1948-ig éltek Budapesten. Ösztöndíjjal Olaszországba utaztak, ahol Cs. Szabó László segítségével egy évre szóló Rómától-Rómaig érvényes vasúti szabadjegyet kaptak. Ezzel bejárták egész Olaszországot. Két-három havonta kellett újabb és újabb tartózkodási engedélyt kérniük. Megélhetésüket rajzok, saját készítésű ékszerek, textiltervek eladásából biztosították. Nagyon szűkösen, szegényesen éltek, de megismerkedtek Itália mérhetetlen gazdag kultúrájával, műkincseivel. A tanulmányútból hároméves tartózkodás lett. Ildikó gyereket várt, biztosabb megélhetés után kellett nézniük. A művész életmódot ihlettel tápláló csodálatos paradicsom után a kies, rideg Norvégiában kötöttek ki. 1951-ben csak Norvégia (s részben Svédország) fogadott be hontalan menekülteket. Novemberben érkez-

tek Oslóba. Tárt karokkal fogadták a fiatal művészházaspárt. A magyarok ismertek a vendégszeretetről, de ehhez foghatót még otthon sem tapasztaltak. Jó állást ígértek mindkettőjüknek, de lakást nem tudtak biztosítani, így vidékre, Mysenbe kerültek. Itt „tetőtől-talpig felszerelt” házba költözhettek. Ágyneműtől kezdve a legutolsó kiskanálig minden a rendelkezésükre állt, azonnal elmerülhettek a norvég hétköznapokban. 1952 áprilisában megszületett a kislányuk.

Lénert Sándor olaszországi jó barátjuk, 1939-ben egy norvég lánytól olyannyira megtanulta a norvégot, hogy egy kis nyelvfüzetet készített. Ebből készült, tanult a Kiss-Szinnyei házaspár. Norvégiába érkezésük már meg tudtak kérdezni ezt-azt, könnyebb volt a beilleszkedésük.

Mysenben volt első kiállítása a Szinnyei-Kiss házaspárnak, majd később, Oslóban kollektív kiállításokon is szerepelhettek. Kiss László Pált egyre több önálló kiállításra invitálták, tagja lett a norvég Képzőművészeti Szövetségnek. 1956-ban a fővárosba költöztek. Ez nagyban megkönnyítette az alkotó közösségre vágyó házaspár életét. Bár ide is elkísérte Lászlót a művész örök problémája: ha szabadúszó, nincs pénze, ha állásba megy, nem tud alkotni. Gyakran találkoztak olyan megjegyzéssel, hogy még mindig érződik munkáikon, hogy nem norvég alkotók. 1967-ben *Dagbladet* című oslói napilap cikke azt emeli ki László kiállítása kapcsán, hogy hiába a telemarki fenyők s az oslói Városháza reliefszeinek látványa, nem tudták eltéríteni a művészt saját, magával hozott stílusától. Kétségtelen, válaszolta a művészházaspár egy portréfilm készítőinek, hogy Budapesten is esett hó, de nem emlékeztek arra, hogy ott a havon olyan élénk, kobalt-kék színű árnyéka lett volna a fáknak, mint Norvégiában, a Frogner parki napsütéses, téli délutánon.

Az 1977-es kiállításukról a napilap tudósítója azt írta, hogy Kiss művészete úgy hat, mint az orosz kaviár a puritán norvég étkezésben. S arra a kérdésre, hogy milyen témák foglalkoztatják leginkább a művészt, Kiss azt válaszolta, hogy a téma csak az alkotó szempontjából érdekes. A folyamat elindítása, a mű megalkotása szempontjából. A kiállított anyagnak már csak szín- és kompozíció-együttesként kell hatnia a látogatókra. A téma ott lappang valahol, de nem szabad, hogy orránál fogva vezesse a befogadót.

„Magyarországon, ahol a négy évszak egyenletesebben oszlik el az év során, egészen más a festők élményanyaga. És kétségtelen, hogy a különböző országokban reánk ragadt élmények tovább élnek bennünk, s idővel vászonra kerülnek. S ha valaki úgy képzei, hogy egy olasz ugyanúgy mozog, mint egy magyar vagy egy norvég, akkor nagyon téved. Festőnek kell lenni ahhoz, hogy az óriási, de alig látható különbségeket észrevegyük. De kétségtelen, Budapesten is, Párizsban is lehet olyan felfokozott színvilágú festészetet művelni, mint amilyent Munch folytatott. Nem csak *látvány* az élet, hanem minden más is. De a látványon, a *fényen* és *árnyékon* keresztül mutatkozik meg az élet, a fényben az öröm, a siker, az árnyékban a tragédia, a csalódás. A művész feladata, hogy élményeit valami módon átadja másoknak.”- mondta Kiss Pál László egy 2003-as interjúban.

Számtalan norvég városon kívül New Yorkban, Budapesten, Koppenhágában és Stockholmban is voltak kiállításai.

Kovács katáng Ferenc

Fontosabb önálló kiállításai:

2003	Galleri Vera, Drøbak
2000	Galleri Hofthunggården, Kongsvinger
1995	Oslo Konserthus
1994, 1992	Galleri Amare, Stavanger
1992	Porsgrunn Kunstforening
1991	Galleri Kampen, Oslo
1991	Eidsberg Kunstforening
1989	Galleri Bi-Z, Kristiansand
1988	Stavanger Kunstforening
1985	Galleri F15, Moss
1984, 1977	Tønsberg Kunstforening
1983, 1977	Galleri Finsrud, Drøbak
1982	Galleri Modern, Oslo
1981	Horten og Borre Kunstforening
1980, 1973	Bergens Kunstforening

1975	Porsgrunn Kunstforening
1974	Galleri Trudvang, Larvik
1974	Sean Desmond Gallery, New York
1973	Trondhjems Kunstforening
1973	Galleri Redis, Duisburg
1973	Moss Kunstforening
1972	Galleri Elvegården, Drammen
1971	Galleri Blå, Oslo
1970	Sulitjelma Kunstforening
1969	Galleri IBM, Stockholm
1968	Bibliotek, Odense
1968	Malmö Kunstforening
1968	Haugesund Kunstforening
1968	Galleri Gammelstrand, København
1967	Lille Galleri, Oslo
1966	Kunstnerforbundet, Oslo
1957	Galleri Paletten, Oslo
1949	Circolo Artistico, Palermo

Fontosabb csoportos kiállításai:

1995	Vigadó Galéria, Budapest
1988, 1987	Seljord Kunstforening
1986	Galleri Norske Grafikere, Oslo
1985, 1980, 1971	Oslo Kunstforening
1983	Hommage á la Terre Natale, Budapest
1980	Galleri Brandstrup, Oslo
1979	Munch-museet, Oslo
1978	Sandefjord Kunstforening
1978, 1985	Seljord Kunstforening
1973	Galleri Gamlebyen, Fredrikstad
1973	Galleri Norske Grafikere, Oslo
1972, 1967	Biennale Kopernikus, Krakow
1971	Nasjonalgalleriet, Oslo
1971	Stord Folkemuseum

1971	Galleri Gamlebyen, Fredrikstad
1971	Berlin Kunstamt Tiergarten
1970, 1969	Thielska Galleri, Stockholm
1969, 1957	Kunstnernes Hus, Oslo
1967	Hässelby slott, Helsingfors
1948	Fókusz Galéria, Budapest

Munkái megtalálhatók:

Nasjonalgalleriet, Oslo
Argigento Városi Múzeum
Trondhjem Faste Galleri
Porsgrunn Faste Galleri
Haugesund Faste Galleri
Nordens Hus, Reykjavik
Oregon State University
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Budapest fővárosi gyűjtemény
Riksgalleriet, Oslo
Norsk kulturråd, Oslo
Christianssands Faste Galleri

Kiss László Pál festményei a Képtár mellékletben